

DECLARAȚIA DE LA MONACO

Noi, Mediatorii și Ombudsmanii, membri ai Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni (AOMF), reuniți la Monaco, în perioada 12-13 iulie 2021 pentru a explora rolul pe care instituțiile noastre l-ar putea avea în protejarea drepturilor generațiilor viitoare în fața accelerării, la nivel planetar, a crizelor privind mediul, migrația, precum și a crizelor sociale care amenință, în mod ireversibil, perspectivele, drepturile și viitorul generațiilor de mâine;

Amintind principiile care guvernează instituțiile noastre:

- Declarația de la Bamako, adoptată în anul 2000 de către șefi de state și de guvern care au în comun limba franceză, cu precădere angajamentele asumate pentru promovarea unei adevărate culturi democratice și deplinul respect pentru drepturile omului;
- Principiile privind protecția și promovarea Instituției Mediatorului (Principiile de la Veneția) adoptate de către Comisia de la Veneția în timpul celei de-a 118-a sesiune plenară din perioada 15-16 martie 2019 și aprobate de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei în timpul celei de-a 1345-a reuniune a delegaților Miniștrilor din 2 mai 2019 și de către Adunarea Parlamentară în Rezoluția sa APCE nr. 2301 (2019) din 2 octombrie 2019, dar și Rezoluția nr. 75/186 (16 decembrie 2020) adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite și intitulată *Rolul instituțiilor Ombudsmanului și Mediatorului în promovarea și protecția drepturilor omului, buneii guvernări și statului de drept*, stabilind cadrul internațional de referință pentru instituțiile Ombudsmanului și Mediatorului și făcând apel către state și guverne în a le consolida rolul și independența;
- Declarația de la Namur adoptată în 9 noiembrie 2018 de către Adunarea generală a Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni care face apel la „promovarea și realizarea unei societăți incluzive în care fiecare persoană, indiferent de origine, situație, orientare, să beneficieze de protecția statului, de solidaritate interpersonală și de respectarea drepturilor sale fundamentale”;

Amintind, subiectul imperativ al protecției generațiilor viitoare:

- Declarația de la Stockholm asupra Mediului adoptată în 16 iunie 1972 în cadrul Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului uman care proclamă datoria solemnă a omului în protejarea și îmbunătățirea mediului înconjurător pentru generațiile prezente și viitoare (primul principiu) și în păstrarea resurselor naturale în interesul generațiilor prezente și viitoare (al doilea principiu);
- Declarația de la Rio asupra Mediului înconjurător și asupra Dezvoltării adoptată în 12 august 1992 în cadrul Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător și dezvoltării, care proclamă că dreptul la dezvoltare trebuie să fie realizat în așa fel încât să satisfacă în mod

echitabil nevoile referitoare la dezvoltare și la mediul înconjurător a generațiilor prezente și viitoare (al treilea principiu);

- Raportul din 2013 al Secretarului General al Națiunilor Unite cu privire la Solidaritatea dintre generații și nevoile generațiilor viitoare, în conformitate cu punctul 86 al Rezoluției nr. 66/288 (din 11 septembrie 2012) adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite și intitulată *Viitorul pe care ni-l dorim*, evidențiind necesitatea promovării solidarității dintre generații pentru dezvoltare durabilă ținându-se cont de nevoile generațiilor viitoare;

- Obiectivele Dezvoltării Durabile (ODD), reunite în Agenda 2030 adoptată în septembrie 2015 de către statele membre ONU în timpul Summitului Națiunilor Unite asupra dezvoltării durabile la New York;

- Declarația cu privire la responsabilitățile generațiilor prezente față de generațiile viitoare, adoptată în 12 noiembrie 1997 în cadrul Conferinței generale a Organizației Națiunilor Unite pentru educație, știință și cultură (UNESCO);

- Observația generală nr. 36 referitoare la art. 6 - dreptul la viață - din Pactul internațional referitor la drepturile civile și politice, adoptat în 30 octombrie 2018 de către Comitetul drepturilor omului al ONU și cu precădere punctul 62 în care se afirmă că degradarea mediului înconjurător, schimbările climatice și dezvoltarea non durabilă fac parte dintre amenințările cele mai urgente și mai grave pentru capacitatea generațiilor prezente și viitoare de a se bucura de dreptul la viață, reamintindu-se că obligația pe care o au statele membre de a respecta și garanta dreptul la viață ar trebui, de asemenea, să clarifice obligațiilor lor relevante în privința dreptului internațional al mediului (înconjurător);

Având în vedere:

- Preocupările cetățenilor, exprimate mai ales de cei mai tineri care se tem pentru viitorul lor, denunță peste tot în lume inerția puterilor publice în fața urgenței climatice și de mediu și lipsa măsurilor eficace pentru repararea și prevenirea daunelor ecologice, prin întrebarea factorilor de decizie cu privire la responsabilitățile pe care le au față de generațiile viitoare;

- Constatări unanime alarmante stabilite atât de GIEC (Grupul interguvernamental al experților referitor la schimbarea climei), cât și de IPBES (Platforma interguvernamentală de politici științifice privind biodiversitatea și serviciile ecosistemice) cu privire la accelerarea degradării climatului și a biodiversității punând în pericol pe termen scurt locuirea (habitatul) numeroaselor regiuni din lume;

- Populațiile deosebit de afectate de consecințele dereglării climatice și mai ales a celor care suferă din cauza dezrădăcinării și exilului, dar și populațiile care sunt în prima linie pentru a primi fluxurile migratoare care decurg din acest fenomen;

Conștientizând:

- Urgența acțiunilor în limitarea, atât cât este posibil, a caracterului ireversibil al distrugerilor cauzate astăzi mediului înconjurător și ecosistemelor pentru a păstra condițiile de locuire (habitat) ale planetei, ceea ce constituie premisa esențială a protejării și menținerii exercitării efective a drepturilor fundamentale, cu precădere a dreptului la viață și la sănătate;

Subliniind:

- Dificultățile specifice ridicate de problema reprezentării generațiilor viitoare, generații care încă nu sunt (prin definiție) subiecte de drept și nu dispun așadar de un interes să acționeze așa cum se înțelege deocamdată în sistemele noastre de drept, dar și necesitatea găsirii încă

din zilele noastre a celei mai bune modalități în care să li se audă vocea și să se țină cont de interesele și nevoile generațiilor viitoare;

- Scopul moral astăzi al principiului responsabilității generațiilor prezente față de generațiile viitoare și necesitatea definirii noțiunii însăși de generații viitoare și ancorarea juridică a acestei noțiuni pentru a-i permite o mai bună luare în considerare;
- Aplicabilitatea majorității instrumentelor noastre actuale tuturor generațiilor prezente, fiind incluși și cei mai tineri, permițându-ne a ne angaja încă de acum în serviciul apărării intergeneraționale corespunzătoare a drepturilor, orientată către viitor;
- Caracterul multidimensional al dreptului generațiilor viitoare în legătură cu protecția mediului înconjurător, protecția copilăriei și a tinereții și mai extins caracterul multidimensional al respectului și păstrării drepturilor fundamentale ale persoanelor;

Considerând:

- Că Ombudsmanii reprezintă, în mod natural, un tratat de uniune între cetățeni și puterile publice prin aceea că au o viziune concretă facilitată de apropierea lor de cetățeni și au acces instituționalizat la factorii politici de decizie (decidenții politici);
- Că Ombudsmanii joacă un rol esențial în țările lor în promovarea statului de drept și protejarea libertăților și drepturilor fundamentale;
- Că principiile neutralității și independenței care stau la baza funcționării lor, constituie atuuri majore pentru a acționa eficient într-un domeniu în care problemele economice și politice sunt de așa natură încât riscurile de conflicte de interese sunt ridicate;
- Că prin experiența dobândită în cadrul misiunii lor de a soluționa amiabil reclamațiile, Ombudsmanii au o capacitate specială de a găsi punctul de echilibru în situații complexe în care interesele individuale și interesul general sunt puse în balanță;
- Că în cadrul misiunii lor de promovare a drepturilor, Ombudsmanii pot acționa într-o manieră proactivă și având o viziune orientată spre viitor (prospectivă) făcând propuneri de reformă și sensibilizând decidenții cu privire la importanța anumitor provocări;

Observând totuși:

- Că deși numeroase țări reprezentate în cadrul Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni au consacrat deja la nivel constituțional sau legislativ dreptul cetățenilor lor la un mediu înconjurător sănătos, în schimb foarte puține țări au consacrat astăzi, în ordinea lor juridică, un principiu de responsabilitate față de generațiile viitoare;
- Că deși anumiți Ombudsmani au misiuni specifice în materia protejării drepturilor copiilor, foarte puțini au astăzi competențe specifice în materia protejării mediului înconjurător și/sau a drepturilor generațiilor viitoare;
- Că limitările care pot apărea din mandatele instituțiilor noastre - diferite în funcție de sistemele juridice și instituțiile membre - în special în ceea ce privește capacitatea de a se autosesiza, de a dialoga cu entități private, de a exercita un drept de urmărire a recomandărilor emise sau chiar de a cere sau de a impune sancțiuni, pot constitui frâne în cadrul acțiunii eficiente a protejării drepturilor generațiilor viitoare;
- Că este posibil să apară tensiuni între misiunea de apărare a drepturilor individuale ale cetățenilor în raporturile lor cu administrația atribuite Ombudsmanului și obiectivul păstrării mediului înconjurător sănătos pentru generațiile viitoare;

Ne angajăm:

1. Să ne instruim cu privire la provocările și particularitățile protejării generațiilor viitoare, mai ales prin:

- o creștere a competenței cu privire la instrumentele juridice de acum și deja mobilizabile în cadrul unei lecturi transgeneraționale a anumitor drepturi (dreptul la viață, la demnitate, la integritate fizică, dreptul la sănătate, principiul precauției....) în așa fel încât să integrăm mai bine viziunea pe termen lung a acestor drepturi în analiza cererilor care sunt în competența noastră sau a problematicilor pe care le tratăm și în recomandările pe care le formulăm;

- dezvoltarea unui mod de a gândi referitor la depășirea conflictelor ce pot exista între apărarea bunurilor comune (impunând restricții libertăților individuale) și protejarea drepturilor fundamentale (implicând asigurarea protecției acestor libertăți) pentru a promova o acțiune armonioasă de protejarea a mediului înconjurător și a drepturilor omului care formează un tot indivizibil;

- dialog și o cooperare puternică între instituții în cadrul Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni în această materie, ținându-se cont de dimensiunea trans-statală a subiectului;

2. Să participăm, pe lângă alți actori implicați, la sensibilizarea autorităților în privința necesității intensificării luptei pentru păstrarea patrimoniului comun al umanității pentru a garanta un mediu înconjurător sănătos pentru generațiile viitoare, fără a compromite libertățile lor și luând în considerare provocările justiției sociale care sunt adiacente;

3. Să încurajăm dezbaterea și să facem propuneri cu privire la rolul pe care l-ar putea juca în mod concret instituțiile independente - Ombudsmanii și Mediatorii - în acest cadru și modificările instituționale care ar decurge din acestea;

Invităm Organizația Internațională a Francofoniei (O.I.F) și Adunarea Parlamentară a Francofoniei (A.P.F) să:

1. Confere protecției drepturilor generațiilor viitoare un loc prioritar în cadrul lucrărilor lor;

Invităm statele și guvernele să:

1. Se gândească la stabilirea unui cadru juridic pertinent și ambițios care să permită o mai bună luare în considerare și o protejare a drepturilor generațiilor viitoare;

2. Ia în considerare acordarea unei competențe specifice Mediatorilor și Ombudsmanilor cu competență generală pentru a supraveghea apărarea intereselor generațiilor viitoare, sau ca alternativă să se înființeze Mediatori sau Ombudsmani specializați cu această competență;

3. Concretizeze reflecțiile inițiate în timpul Summitului Pământului de la Rio din 1992 și de la Rio +20 din 2012 și să implementeze la nivel ONU un Înalt Comisar pentru generațiile viitoare, precum și declinarea acestuia la nivel regional.